

Sadržaj

1. Veštičja religija kao religija Boginje	7
2. Pogled na svet veštičje religije	22
3. Koven	39
4. Stvaranje posvećenog prostora	60
5. Boginja	80
6. Bog	97
7. Magijski simboli	110
8. Energija: stožac moći	127
9. Trans	138
10. Inicijacija	158
11. Mesečevi rituali	164
12. Godišnji ciklus	167
13. Stvaranje religije: prema budućnosti	184
Tabele korespondencija	200

Beleške 212

Bibliografija 219

1

Veštičja religija (witchcraft*) kao religija Boginje

Između svetova

Pun je Mesec. Sastajemo se na vrhu brežuljka sa kojeg se prostire pogled na zaliv. Svetlost se ispod nas prostire kao polje dragog kamenja, a udaljeni oblakoderi probijaju vrtloge magle kao šiljci vilinskih kula. Noć je čarobna.

Sveće su se ugasile, a naš privremeni oltar ne može da izdrži snagu vetra koji peva granama velikog eukaliptusa. Dižemo ruke u vazduh i puštamo da nam vitla u lice. Ushićene smo, kosa nam leprša, a oči sijaju. Pomagala nisu važna; imamo sve što nam treba da radimo magiju: tela, dah, glasove, jedne druge.

Krug je uspostavljen. *Prizivi* počinju:

Rosni, plodni Meseče što ploviš Nebom,

I sijaš svima.

Kroz sve tečeš...

Aradija, Dijana, Kibela, Makh...

Moreplovče zadnjega mora,
Čuvaru vrata,
Sjaju koji stalno umireš i iznova živiš...
Dionizij, Oziris, Pan, Artur, Hu...

Mesečina zaobilazi vrhove drveća i obasjava krug. Pribijamo se jedna uz drugu da se ugrejemo. Žena odlazi u središte kruga. Pevamo njeno ime:

»Dijana...«

»Dii-jaa-naa...«

Pevanje se materijalizuje, spiralno se krećući uvis. Glasovi se

stapaju usklađujući se s beskrajem. Krug je obavijen svetlosnim stošcem.

I tad, u trenu – tišina.

»Ti si Boginja«, kažemo Dijani i ljubimo je dok se vraća među nas. Ona se smeši.

Zna ko je.

Jedna po jedna ući ćemo u središte kruga. Slušaćemo pevanje svog imena i osetiti uzdizanje stošca. Primićemo dar i setiti se:

»Ja sam Boginja. Ti si Bog, Boginja. Sve je što živi, diše, voli i peva u beskrajnom skladu postojanja božansko.«

Uhvatićemo se za ruke u krugu i plesati na mesečini.

»Najveća je jeres ne verovati u veštice«. Malleus Maleficarum
(1486)

Svakog punog Meseca slični se rituali održavaju na vrhovima brežuljaka, plažama, poljima i u običnim kućama. Književnice,* učiteljice, bolničarke, pravnice, pesnikinje i umetnice – žene i muškarci svih zanimanja okupljaju se da bi slavili misterije trojedine Boginje rođenja, ljubavi i smrti, i njenog pratioca, Lovca, koji je Gospodar Plesa života. Njihova je religija veštičja – witchcraft.

Veštičja religija mnoge zastrašuje i zbunjuje. Veštice su u kolektivnoj svesti ružne, stare žene koje jašu na metli i zle satanistkinje koje sudeluju u opscenim ritualima, a savremene su veštice članice čudačkog kulta koji se prvenstveno bavi bacanjem čini na neprijatelje i nedostaju mu dubina i ozbiljnost ciljeva istinske religije.

No veštičja religija je istinita, možda i najstarija postojeća religija na Zapadu. Njeno je poreklo mnogo starije od hrišćanstva, jevrejstva, islama – starije od budizma i hinduizma i različito od svih tzv. velikih religija. Drevna religija, kako je mi nazivamo, svojim je duhom bliža tradiciji američkih starosedelaca i arktičkom šamanizmu. Ne temelji se na dogmi, skupu verovanja, svetim spisima niti svetoj knjizi koju je objavio neki velikan. Veštičja religija uči od prirode i nadahnjuje se kretanjem Sunca, Meseca i zvezda, letom ptica, rastom drveća i godišnjim ciklusima.

Veštičja religija je, prema našim legendama, nastala pre više od 35.000 godina, kada je temperatura u Europi počela da pada, a velike ledene ploče polako povlače na jug. Po plodnoj tundri, punoj životinjskog života, male grupe lovaca pratile su severne sobove i velike bizone. Imali su samo najprimitivnija oruđa, no neki pojedinci su bili posebno nadareni, mogli su »da prizovu« stoku do litice i provalije, gde bi nekoliko životinja, svesno se žrtvujući, dozvolilo da se ulovi u zamku. Ovi nadareni šamani mogli su da se usklade s duhom stada i tako pobude pulsirajuće ritmove koji prožimaju sve živo, ples dvostruke spirale, vrtloženje u postojanje i vrtloženje iz njega. Svoja saznanja nisu izražavali intelektualno već u slikama: Majke Boginje, One koja rađa i oživotvoruje sve postojeće; i Rogatog Boga, lovca i lovine, koji večno prolazi kroz vrata smrti da bi se život nastavio.

Kako bi se poistovetili sa božanstvom i stadam, šamani su se ogrtali životinjskom kožom i stavljali rogove; sveštenice su tokom obreda bile nage, otelotvorujući Boginjinu plodnost.¹ Život i smrt su bili jedan tok; mrtve su sahranjivali kao da spavaju u materici, zajedno s oružjem i nakitom, da bi mogli da se probude u novom životu.² U udubljenjima alpskih pećina nađene su lobanje velikih medveda koje su davale proročanstva koja su vodila pleme.³ U podzemnim vodama su ženke soba, utrobe napunjene kamenjem koje je otelovljavalo sobovske duše, potopljene u vode majčine materice, tako da se žrtve lova ponovo rode.⁴

Na istoku – u Sibiru i u Ukrajini – Boginja je bila Gospodarica mamuta; isklesana je od kamena s nabreklih oblinama koje su utelovljavale njene darove obilja.⁵ Na zapadu, u velikim pećinskim hramovima južne Francuske i Španije, duboko u Zemljinoj materici obavljali su se njeni rituali. Tu su velike polarne sile naslikane kao bizoni i konji, jedni preko drugih, pojavljujući se na pećinskim zidovima kao duh iz sna.⁶

Spiralni je ples viđen i na nebu: u Mesecu koji mesečno umire i preporuča se; u Suncu, čija rastuća svetlost donosi letnju toplinu, a slabljenje zimsku hladnoću. Mesečeva je putanja urezana na kost,⁷ a Boginja drži bizonski rog, koji je ujedno rastući Mesec.⁸

Led se povukao. Neka plemena su sledila bizone i sobove dalje na sever. Druga su preko Aljaske prešla u Ameriku. Oni koji su ostali u Evropi vratili su se ribolovu i skupljanju divljeg bilja i školjki. Logore su čuvali psi i usavršena su nova oruđa. Oni koji su imali unutrašnju moć shvatili su da se pojačava zajedničkim radom. Prerastanjem izolovanih naselja u sela, šamani i sveštenice združili su snage i podelili znanje. Formirani su prvi koveni* . Duboko usklađeni s biljnim i životinjskim životom, krotili su životinje umesto dotadašnjeg lova i uzgajali ovce, koze, krave i svinje. Semenje nisu više samo skupljali nego i sejali, tako da izraste tamo gde je bačeno. Lovac je postao Gospodar žita, žrtvovan u jesen posle žetve, zakopan u Boginjinu matericu i u proleće preporođen. Gospodarica divljeg života postala je Ječmena majka, a ciklusi Meseca i Sunca označavali su vreme za setvu, i žetvu i ispašu.

Sela su prerasla u prve gradiće i gradove. Boginja je slikana na obojenim zidovima svetilišta kako rađa Božansko dete – svog pratioca, sina i seme.⁹ Rasprostranjena trgovina donela je kontakt s tajnama Afrike i zapadne Azije.

U zemljama koje su nekada bile pokrivene ledom otkrivena je nova moć, sila koje poput prolećnih voda teče kroz samu zemlju. Otkriveno je da određeno kamenje povećava tok moći. Postavljeno je na povoljnim mestima u ogromnim redovima i krugovima koji označavaju vremenske cikluse. Godina je postala veliki točak podeljen na osam delova: solsticije i ekvinocije i četiri ravnomerno raspoređena datuma između njih, kad su se održavale velike svetkovine i palile vatre. Sa svakim ritualom, sa svakim sunčevom i mesečevom zrakom koji je dodirnuo kamen u vreme moći, sila se povećala. Kamenje je postalo veliko skladište suptilne

energije, prelaz između svetova vidljivog i nevidljivog. Unutar krugova, pored menhira i dolmena i grobnih prolaza, sveštenice su mogle da dožive tajne vremena i skrivenih kosmičkih struktura. Matematika, astronomija, poezija, muzika, medicina i razumevanje delovanja ljudskog uma razvijali su se paralelno s učenjima dubljih misterija.¹⁰

No kasnije su se razvile kulture koje su se posvetile ratnoj umetnosti. Indoevropljani su nakon bronzanog doba u talasima osvajali Evropu. Ratnički bogovi isterali su Boginjin narod iz plodnih ravnica i lepih hramova, na brežuljke i visoke planine gde su postali poznati kao Sidhe, Picti ili Pixiji, vilinski narod.¹¹ Mitološki ciklus Boginje i Pratioca, majke i božanskog deteta, koji je vladao 30.000 godina, promenjen je da bi se povinovao vrednostima osvajačkih patrijarha. Boginja se u Grčkoj, u svojim brojnim oblicima, »udala« za nove bogove – rezultat je olimpijski panteon. Pobednički Kelti su na britanskim ostrvima usvojili mnoge odlike Drevne religije i uključili je u druidske misterije.

Vilinski narod je uzgajao stoku na kamenitim brežuljcima, živeo u travom pokrivenim okruglim kućama i sačuvao Drevnu religiju. Kovene su vodile plemenske majke, zvane »kraljice Elphama« tj. Elflanda, zajedno sa sveštenikom, Svetim kraljem, koji je utelovljavao umirućeg Boga i na kraju svoje službe prolazio kroz ritualnu smrt. Slavili su osam svetkovina godišnjeg ciklusa divljim procesijama jahanja, pevanjem i paljenjem ritualnih vatri. Došljaci su se često pridruživali; mešali su se i međusobno ženili, i za mnoge seoske porodice se govorilo da imaju »vilinske krvi«. Druidske škole te poetske irske i velške škole sačuvale su mnoge drevne misterije.

Hrišćanstvo je u početku donelo malo promena. Seljaci su u pripovesti o Hristu videli samo novu verziju drevne priče o Boginji Majci i njenom božanskom detetu koje se žrtvuje i preporuča. Sveštenice su za Sabate ili velike svečanosti često predvodile plesove.¹² Koveni koji su čuvali znanje o suptilnim silama, nazvani su Wicca* ili Wicce, od korena anglosaksonske reči koja znači »saviti ili oblikovati«. Oni su mogli nevidljivo da oblikuju prema svojoj volji. Isceliteljke, učiteljice, pesnikinje i babice bile su središnje figure svake zajednice.

Polako su počeli progoni. Trubaduri su u XII i XIII veku ponovo oživelili neke aspekte Drevne religije, pišući pesme Boginji pod maskom plemenitih dama. U čast Marije, koja je vremenom preuzela mnoge aspekte drevne Boginje, izgrađene su

veličanstvene katedrale. Veštičja su umeća proglašena za jeres – osorski biskup je 1324. optužio irski koven predvođen Dame* Alicom Kyteler za poštovanje nehrišćanskog Boga. Dame Kyteler spasao je njen status, ali druge su sledbenice spaljene.

Ratovi, krstaški ratovi, kuge i seljačke bune besneli su Evropom sledećih nekoliko vekova. Jovanka Orleanka, »Devica Orleanska«, predvodila je francusku vojsku do pobeđe, ali su je Englezi spalili kao vešticu. »Devica« je u veštičjoj religiji vrlo cenjen pojam i neki smatraju da je francuski puk obožavao Jovanku zato što je bila sveštenica Drevne religije.¹³ Poljuljana je stabilnost srednjovekovne crkve, a feudalni sistem je počeo da se raspada. Mesijanski pokreti i religijske pobune zapljusnuli su hrišćanski svet, pa crkva nije više mogla da mirno toleriše protivnike.

Papska bula Inokentija VIII 1484. usmerila je inkvizicijsku moć protiv Drevne religije. Izdavanjem Malleusa Maleficaruma, »Malja za uništavanje veštica«, dominikanaca Kramera i Sprengera 1486. godine, postavljen je temelj vladavini terora koja je u Evropi trajala sve do XVII veka. Progon je najviše pogađao žene: od procenjenih devet miliona pogubljenih veštica, 80% su bile žene, uključujući decu i mlade devojke, koje su zlo »nasledile« od svojih majki. Asketizam ranog hrišćanstva koji je osuđivao telesnost, degenerisao se u nekim delovima crkve u mržnju prema onima koje su rodile telo. Mizoginija, mržnja prema ženama, postala je snažan element srednjovekovnog hrišćanstva. Žene koje imaju menstruaciju i rađaju poistovećene su sa seksualnošću i zlom. »Witchcraft potiče od telesne požude, koja je kod žena nezasita«, tvrdio je Malleus Maleficarum.

Teror je bio neopisiv. Jednom optužena, bilo od pakosnog suseda, bilo od razdražljivog deteta, veštica je iznenada hapšena, bez upozorenja, bez dopuštenja da se vrati kući. Ona je smatrana krivom dok se ne dokaže suprotno. Uobičajena praksa je bila da se optužena skine gola, potpuno se obrije u nadi da će se pronaći đavolje »oznake«, npr. pege i madeži. Često su je boli dugim oštrim iglama; prema predanju, na mestima gde ju je đavo dirao nije osećala bol. U Engleskoj »legalno mučenje« nije bila dopušteno, ali osuđene žene nisu smele da spavaju i podvrgnute su, pre vešanja, sporom izgladnjivanju. Na kontinentu se praktikovala svaka zamisliva grozota – sprave za mučenje, vijci za palce, »španska čizma« koja je lomila kosti noge, teška batinanja – pun spektar inkvizicijskih strahota. Optužene su mučene dok ne potpišu priznanje da su se družile s đavolom, da su sprovodile

mračne i opscene radnje koje nikad nisu bile deo istinskih veštičjih učenja. Najokrutnije su mučene dok nisu odale druge, dok nije ispunjena puna kvota od trinaest članica koven. Priznanje je donosilo blažu smrt; gušenje pre lomače. Tvrdoglave, koje su do kraja smatrale da su nevine, spaljene su žive.

Lovci na veštice i njihovi doušnici nagrađivani su za svedočenja, i mnogi su to shvatili kao profitabilan posao. Nov muški medicinski establišment sa zadovoljstvom je dočekao mogućnost uništenja babica i mesnih isceliteljki, glavnih ekonomskih suparnica. Drugima su suđenja vešticama bila mogućnost da otklone »drske žene« i nepoželjne sugrađanke. Same veštice smatraju da su samo nekoliko osuđenih stvarno pripadale kovenima ili praktikovale veštičja umeća. Žrtve su bile starije, senilne, mentalno bolesne, žene neprijatnog izgleda ili one koje su imale neki hendikep, mesne lepotice koje su ugrozile nečiji ego odbijajući udvaranja, ili one koje su u sveštenicima ili oženjenim muškarcima budile požudu. Homoseksualci i slobodni mislioci uhvaćeni su u istu mrežu. Bilo je dana kada je pogubljeno na stotine veštica. U biskupiji Trier u Nemačkoj, nakon suđenja 1585. u dva naselja ostala je samo jedna žena.

Veštice i vile koje su uspele da pobegnu, pobegle su u zemlje u kojima inkvizicija nije mogla da ih nađe. Neke su možda dospele i do Amerike. Možda se u Salemu pre suđenja koja su označila kraj aktivnog progona u ovoj zemlji* – sastao istinski koven. Neki naučnici misle da je porodica Samuela i Johna Quincyja Adamsa bila član megalitskog kulta »zmaja«, koji je čuvao znanje o moći kamenih krugova.¹⁴ Nezavisan duh veštičje religije zacemento je vrlo sličan idealima »Founding Fathers«: na primer, sloboda govora i poštovanja, decentralizovana vlast, kao i prava pojedinaca umesto božanskih prava kraljeva.

Ovo je takođe bilo razdoblje vrhunaca trgovine afričkim robljem i osvajanja Amerikâ. Optužbe protiv veštica – za neobuzdanost i poštovanje đavola – iskorišćene su za opravdanje porobljavanja Afrikanaca (koji su navodno dovedeni u Novi svet da bi bili pokršteni) i uništenje kulture i genocid američkih starosjedelaca. Afrička religija je navukla masku katoličke nomenklature, nazivajući svoje orise sveticama, preživlevši u tradicijama Macumba, Santeria, Lucumi i Voudoun, religijama nepravedno ocrnjenim kao i veštičja.

Usmena tradicija nam govori da su neki evropski pagani, dovedeni kao najamna radna snaga ili osuđenici, pobegli i pridružili se Indijancima čija je tradicija

bila slična njihovoj. U nekim područjima, kao što je američki Jug, mešali su se crnci, beli pagani i starosedeooci.

Veštičja religija je u Americi i Evropi postala zabranjena i najtajnija religija. Tradicija se prenosila samo onima kojima se moglo apsolutno verovati, obično članovima porodice. Komunikacija među kovenima je prekinuta; više nije bilo sastanaka na velikim svetkovinama radi razmene znanja i rezultata čini i rituala. Delovi tradicije su izgubljeni ili zaboravljeni. No ipak, tajno, u tišini i uz svetlost žeravice, iza zatvorenih kapaka, kodirano u narodnim pesama i bajkama ili skriveno u podsvesnoj memoriji, seme se prenosilo.

Kada su se u XVIII veku završili progoni, nastupilo je razdoblje bezverja. Sećanje na istinsku religiju je izbledelo; preostali stereotipi činili su se apsurdni, smešni i tragični. Veštice su tek u ovom veku »izašle iz ormana za metle« i suprotstavile se istinom lošoj slici o sebi. Reč »veštica« ima toliko negativnih konotacija da se mnogi pitaju zašto je uopšte koristimo. No, vratiti reč »veštica« znači vratiti naše pravo, kao ženâ, da budemo moćne; a muškaraca da žensko u sebi shvate kao božansko. Biti veštica znači poistovetiti se sa devet miliona žrtava mržnje i bigotstva i preuzeti odgovornost za oblikovanje sveta u kojem predrasude više neće zahtevati žrtve. Veštica je »oblikovateljka«, stvarateljka koja nevidljivo materijalizuje u oblik, i stoga je jedna od Mudrih, ona čiji je život ispunjen magijom.

Veštičarstvo je oduvek bilo religija poezije, ne teologija. Mitovi, legende i učenja su metafore za »Ono-što-se-ne-može-reći«, apsolutnu stvarnost koju naši ograničeni umovi nikada ne mogu u celosti spoznati. Tajne apsolutnog nikada se ne mogu objasniti – samo osetiti i naslutiti. Simboli i ritualni činovi pobuđuju promenjena stanja svesti, u kojima se dostižu saznanja koja se ne mogu izraziti rečima. Kada govorimo o »tajnama koje se ne mogu izreći«, ne mislimo samo na to da nam pravila smetaju da slobodno govorimo. Unutrašnje znanje se doslovce ne može izreći rečima. Može se preneti iskustvom, i niko ne može odrediti kakvo će saznanje druga osoba dobiti iz nekog iskustva. Na primer, posle rituala koji sam opisala na početku ovog poglavlja, jedna žena je rekla: »Kada smo pevale osetila sam da smo se spojile u jedno i postale jedan glas; osećala sam da sam jedno sa svima«. Druga žena je rekla: »Postala sam svesna kako je pevanje drukčije zvučalo za svaku od nas, kako je svaka osoba jedinstvena«. Muškarac je jednostavno rekao: »Osetio sam se voljen«. Za vešticu su sve ove tvrdnje jednako vredne i istinite. Nisu

ništa kontradiktornije od izjava »oči su ti svetle poput zvezda« i »oči su ti plave poput mora«.

Prvobitni simbol za »Ono-što-se-ne-može-reći« jeste Boginja. Ona ima bezbroj aspekata i hiljade imena – ona je stvarnost iza mnogih metafora, ispoljeno božanstvo, sveprisutna u životu, u svakome od nas. Boginja nije odvojena od sveta – ona je svet i sve u njemu: mesec, sunce, zemlja, zvezda, kamen, seme, reka, vetar, talas, list i grana, pupoljak i cvet, očnjak i pandža, žena i muškarac. Telesno i duhovno su vešticama jedno.

Boginjina religija je nezamislivo stara, ali savremeno veštičarstvo se može nazvati i Novom religijom. Veštičja umeća danas doživljavaju više od preporoda, ona doživljavaju renesansu, rekreaciju. Žene podstiču ovo obnavljanje i aktivno bude Boginju, viziju »legitimnosti i dobronamernosti ženske moći«.¹⁵

Nakon propasti Boginjine religije ženama su nedostajali religijski modeli i spiritualni sistemi koji se bave ženskim potrebama i iskustvom. Muški božanski likovi odlika su i zapadnih i istočnih religija. Nezavisno od apstraktnosti koncepta Boga, simboli, avatari, propovednici, proroci, gurui i bude su mahom muškarci. Žene u našem društvu nisu ohrabrivane da istražuju svoju snagu i kvalitete; one se poučavaju podvrgavanju muškom autoritetu, prepoznavanju muške percepcije kao spiritualnog ideala, poricanju tela i seksualnosti, kao i prilagođavanju muškom kalupu.

Mary Daly, autorka knjige »Beyond God the Father«, ističe da model sveta u kojem muško božanstvo spolja vlada kosmosom služi ozakonjavanju muške kontrole nad društvenim institucijama. »Simbol Boga Oca, rođen u ljudskoj mašti i ohrabren i održavan u patrijarhatu, služio je patrijarhalnom poretku prikazujući njegove mehanizme presije nad ženama kao ispravne i poželjne.«¹⁶ Nesvesni model nastavlja da oblikuje percepciju i onih koji su svesno odbili religijska učenja. Odbacuju se detalji dogme, ali osnovna struktura verovanja usvaja se na toliko dubokom nivou da se retko preispituje. Umesto toga nova dogma, paralelna struktura, zamenjuje staru. Na primer, mnogi ljudi su odbacili hrišćanstvo ne preispitujući koncept istine kao skupa uverenja koji je otkrio »velikan« neuobičajene moći i inteligencije. Hrista kao »velikana« mogu zameniti Buda, Marx, Freud, Jung i Maharaj Ji, no istinu i dalje daje neko drugi. Kako kaže feministička naučnica Carol

Christ, »simbolički se sistemi ne mogu samo odbaciti, oni moraju da se zamene, jer će se um u vreme krize, poraza i zbuđenosti vratiti poznatim strukturama.«¹⁷

Simbolizam Boginje nije paralelna struktura simbolizmu Boga Oca. Boginja ne vlada svetom; ona jeste svet. Ispoljena je u svakome, svako je može iznutra spoznati, u svoj njenoj veličanstvenoj raznovrsnosti. Ona ne ozakonjuje pravila jednog pola i ne overava autoritet vladara temporalnih hijerarhija. U veštičkoj religiji svako mora da otkrije svoju istinu. Božanstvo sagledavamo u muškom i ženskom obliku, jer i Boginja ima muški aspekt. Seksualnost je otajstvo. Religija se bavi ponovnim povezivanjem, sa božanskim iznutra i s njegovim spoljnim pojavama u društvu i prirodi.

Anton Ehrenzweig smatra da je simbol Boginje poemagogičan, čime opisuje »posebnu funkciju pobuđivanja i simbolizovanja kreativnosti ega.«¹⁸ Snolikog je kvaliteta, »skliska«, jer se aspekti pretapaju: Boginja stalno menja oblik i lice. Njene metafore ne utvrđuju skup atributa; one podstiču nadahnuće, stvaranje, plodnost uma i duha: »jedno se menja u drugo/u Majci ... u Majci...« (ritualna pesma za zimski solsticij).

Važnost simbola Boginje za žene ne može se prenaglasiti. Boginja nadahnjuje žene da se smatraju božanskim, da cene svoje telo i različite faze života kao svete, svoj bes kao zdrav i pročišćujući, a moć negovanja i stvaranja i ograničavanja i uništavanja – kao sile koje održavaju život. Pomoću Boginje otkrivamo svoju snagu, prosvetljujemo um, posedujemo telo i slavimo osećanja. Nadilazimo uske, ograničavajuće uloge i postajemo celovite.

Boginja je važna i za muškarce. Opresija muškaraca u patrijarhatu u kojem vlada Bog Otac možda je manje očita, ali nije ništa manje tragična. Muškarci treba da se identifikuju sa modelom koji niko ne može uspešno da oponaša – da budu minivladari univerzuma. Muškarci su iznutra rascepani; »spiritualno« jastvo treba da pobjedi nižu životinjsku i osećajnu prirodu. Oni ratuju sami sa sobom: na Zapadu da bi pobedili »greh«; na Istoku, da bi »pobedili« želju ili ego. Tek nekoliko njih izlazi iz rata neoštećeno. Muškarci ne komuniciraju sa svojim osećajima i telom; postaju »uspešni zombi«, kako kaže Herb Goldberg u knjizi »The Hazards of Being Male«: »pritisnuti kulturološkim pritiscima koji negiraju njihova osećanja, mitologijom i iskrivljenim i samodestruktivnim načinom poimanja žene i odnosa prema njoj, nalogom da se ponašaju 'kao muškarci', koji osećajno i psihološki blokira

mogućnost odgovora na unutrašnje podsticaje i opštom samomržnjom zbog koje se osećaju dobro jedino kad rade, a ne kada su radosni i kada rastu kao ličnosti.«¹⁹

Budući da muškarce u našoj kulturi rađaju, neguju, hrane i odgajaju žene, »svaki muškarac koji je odrastao u tradicionalnoj porodici u ranom uzrastu se intenzivno poistovećuje s majkom, i stoga nosi u sebi snažan ženski pečat«.²⁰ Simbol Boginje dopušta muškarcu da doživi i integriše žensku stranu svoje prirode, koju često smatramo najdubljim i najosetljivijim aspektom jastva. Boginja ne isključuje muškarca; ona ga sadrži, kao što trudnica sadrži dete. Njen muški aspekt utelovljuje i solarno svetlo intelekta i divlju, neukročenu animalnu energiju.

Naš odnos prema zemlji i drugim vrstama uslovljen je religijskim modelima. Slika Boga izvan prirode dala je racionalnu podršku uništenju prirodnog poretka i opravdala iscrpljivanje prirodnih zemljinih bogatstava. Pokušali smo da »pobedimo« prirodu, kao što smo pokušali da pobedimo greh. Tek kada su posledice zagađenja i ekološke destrukcije postale dovoljno ozbiljne da ugroze i gradski život, spoznali smo važnost ekološke ravnoteže i međuzavisnosti svega živog. Model Boginje, koja je imanentna prirodi, naglašava poštovanje svetosti života. Veštičja religija je ekološka; cilj je sklad s prirodom, tako da život može ne samo da opstane, nego i da procveta.

Uspon Boginjine religije izazvao je osećanje neprijatnosti kod nekih politički usmerenih feministkinja. One su se uplašile da će religija oduzeti energiju borbi za društvenu promenu. No u područjima koja su tako duboko ukorenjena kao odnosi među polovima, istinska društvena promena može se dogoditi samo kada se promene kulturni mitovi i simboli. Simbol Boginje daje duhovnu moć potrebnu za izazivanje sistema opresije i za stvaranje novih kultura usmerenih prema životu.

Moderna veštičja religija je bogati kaleidoskop tradicija i strujanja. Koveni – male, čvrsto isprepletene grupe koje sačinjavaju kongregacije veštičje religije, autonomni su; nema centralnog autoriteta koji određuje liturgiju i rituale. Neki koveni slede prakse koje se prenose u neprekinutom sledu još od doba progona. Drugi imaju rituale koji potiču od predvodnica/ka modernog preporoda veštičjih umeća – najviše sledbenika imaju Alex Sanders i Gerald Gardner, obojica iz Velike Britanije. Feministički koveni su deo veštičje religije koji možda najbrže raste. Mnogi su dijanički – mnogo više naglašavaju žensko načelo. Neki su koveni otvoreno eklektični i stvaraju tradicije iz mnogih izvora; moji se koveni temelje na vilinskoj

tradiciji koja potiče od malih ljudi Britanije kamenog doba, premda verujem u stvaranje rituala koji odražavaju naše potrebe i današnja saznanja.

Mitovi, koji su u ovoj knjizi temelj filozofije i »teologije« (reč koju je skovala religijska naučnica Naomi Goldenburg od »thea«, grčke reči za Boginju) temelje se na vilinskoj tradiciji. Premda se neke veštice možda ne slažu s detaljima, opšte vrednosti i stavovi su zajednički. Vilinski materijal je još uvek uglavnom tajan, stoga su mnogi rituali, pesme i prizivi naša dela. U veštičjoj religiji pesma nije a priori bolja zato što je starija. Boginja se neprestano otkriva i svako od nas može da napiše liturgiju.

Veštice, uprkos raznovrsnosti, imaju zajedničku etiku i vrednosti koje se temelje na konceptu Boginje kao imanentne u svetu i svim životnim oblicima, uključujući ljudska bića.

Teolozi upoznati s judeohrišćanskim konceptima ponekad teško shvataju kako religija poput veštičje može da iznedri etički sistem ili koncept pravednosti. Ako nema rascepa prirode i duha, nema koncepta greha, nema zaveta niti zapovedi prema kojima bi se moglo sagrešiti, kako ljudi mogu da budu etični? Kada se spoljni sudija ukloni sa svog mesta vladara kosmosa, kojim standardima se mogu procenjivati sopstvene akcije? I ako je Boginja imanentna u svetu, zašto se boriti za promenu i ostvarenje ideala? Zašto ne uživati u savršenstvu božanskoga?

Osnovna etika veštičje religije jeste ljubav prema životu u svim njegovim oblicima. Veštice poštuju sva živa bića i služe životnoj sili. Premda shvataju da se život hrani životom i da moramo ubijati da bi preživeli, život se nikada ne oduzima bez razloga. Služiti životnoj sili znači očuvati raznolikost prirodnog života, sprečiti zagađivanje okoline i uništenje vrsta.

Svet je Boginjino ispoljenje, ali ništa u tom konceptu ne nameće pasivnost. Mnoge istočne religije ohrabruju kvijetizam, ne zato što veruju da je božansko istinski imanentno, nego upravo suprotno. Za njih je svet maya, iluzija, koja skriva savršenstvo božanske stvarnosti. Ono što se u takvom svetu događa nije istinski bitno, to je igra senki koja skriva večno svetlo. U veštičjoj religiji ono što se odvija u svetu je od vitalne važnosti. Boginja je imanentna, no da bi realizovala svoju punu lepotu treba joj ljudska pomoć. Harmonična ravnoteža biljne/životinjske/ljudske/božanske svesti nije automatska; mora se neprestano obnavljati, i to se postiže ritualima. Unutrašnji, spiritualni rad najproduktivniji je kada

je upoređan sa spoljašnjim radom. Meditacija na prirodni red može se smatrati spiritualnim činom, no ne koliko i čišćenje smeća u kampu i protestni marš protiv neispravne nuklearne elektrane.

Za veštice pravda nije nešto što sprovodi spoljašnji autoritet, temelj napisanog koda ili skup pravila. Pravda je unutrašnja spoznaja da svaki čin ima posledice koje se moraju odgovorno prihvatiti. Veštičja religija ne nameće krivicu – hladan, propovedajući, samomržeći unutrašnji glas koji obogaljuje delovanje. Ona umesto toga zahteva odgovornost. »Što poseješ vraća ti se tri puta više« – poslovice je, snažnija varijanta izreke »čini drugima ono što želiš da čine tebi«. Na primer, veštica ne krađe, ne zbog upozorenja u svetoj knjizi, nego zbog tri puta veće štete koja je posledica malih dobitaka. Krađa uništava kradljivčevo samopoštovanje i osećaj časti; ona je priznanje nesposobnosti za pošteno ispunjavanje želja i potreba. Krađa stvara klimu sumnje i straha u kojoj kradljivac mora da živi. I, budući da smo svi povezani u istom društvenom tkanju, oni koji krađu skuplje plaćaju namirnice, osiguranja i poreze. Veštičja religija snažno je prožeta uverenjem da je sve povezano i međuzavisno, i stoga uzajamno odgovorno. Čin koji nekome šteti svima šteti.

Glavno načelo veštičarstva jeste čast. Ona nije potreba odgovaranja na imaginarnu uvredu nečije muževnosti – ona je unutrašnji osećaj ponosa i samopoštovanja. Boginja se poštuje u sebi i u drugima. Žene koje utelovljuju Boginju poštuju se, no ne stavljaju se na pijedestal niti smatraju eteričnim, nego se cene zbog njihovih ljudskih kvaliteta. Jastvo, individualnost i jedinstveni način postojanja u svetu visoko se cene. Boginja, kao priroda, obožava raznolikost. Jedinstvo se ne postiže gubljenjem jastva, nego njegovim potpunim saznanjem. »Poštuj Boginju u sebi, slavi sebe i videćeš da je jastvo svugde!« – kaže vilinski sveštenik Victor Anderson.

U veštičjoj religiji, »svi su činovi ljubavi i zadovoljstva moji rituali«. Seksualnost, kao direktan izraz životne sile, numinozna je i sveta. Sve dok je vodeće načelo ljubav može se slobodno izražavati. Brak je duboka predanost, magijska duhovna i psihička veza. No on je samo jedna od mogućnosti ljubavi i seksualnog izražavanja.

Zloupotreba seksualnosti je, međutim, ogavna. Silovanje je, na primer, neoprostivi zločin jer obeščašćuje životnu silu pretvarajući seksualnost u izraz

nasilja i neprijateljstva umesto ljubavi. Žena ima sveto pravo kontrole sopstvenog tela, kao i muškarac. Niko nema prava da drugog prisiljava na nešto.

U veštičjoj religiji se poštuje život, kojem se pristupa sa zadovoljstvom i čuđenjem, te smislom za humor. Život je Boginjin dar. Ako patnja postoji, nije naš zadatak da se pomirimo s njom, nego da je promenimo.

Zajednički element svim tradicijama veštičarstva jeste Magija, umetnost percipiranja i menjanja suptilnih, nevidljivih sila koje struje svetom, i buđenja dubljih nivoa svesti iznad racionalnih. Rituali su magijski: pobuđuju svest skrivene strane stvarnosti i bude zaboravljene moći ljudskog uma.

Magijski element veštičje religije mnoge uznemiruje. Veći deo ove knjige bavi se istraživanjem istinskog značenja magije, no rekla bih nešto o strahu da veštičarstvo i okultizam imaju fašističke tendencije ili da su vezani s nacizmom. Postoje neki dokazi da su Hitler i drugi nacisti bili okultisti – tj. možda su praktikovali neke tehnike kao i drugi koji su želeli da prošire horizonte uma. Magija je, poput hemije, skup tehnika koje mogu da služe svakoj filozofiji. Uspon III rajha iskoristio je razočaranje civilizovanih Nemaca racionalizmom, i dodirnuo duboku čežnju za obnavljanjem nekih iskustava Zapadne kulture koja su dugo zanemarivana. Kao da smo od detinjstva naučeni da ne koristimo levu ruku: mišići su delimično atrofirali, ali žele da budu upotrebljeni. No Hitler je izopačio tu čežnju i pretvorio je u okrutnost i stravu. Nacisti nisu poštovali Boginju; oni su bagatelisali ženu, svodeći je na ulogu rasplodne ženke koja mora da stvara arijevske ratnike. To je bio savršen patrijarhat, krajnje ratnički kult – a ne služenje životnoj sili. U veštičarstvu nema ideala »natčoveka« nauštrb inferiornih rasa; svi su ljudi manifestovani bogovi, a klasne, rasne i običajne razlike dobrodošle su kao znakovi obilja Boginjine lepote. Izjednačiti veštice s nacistima jer nisu Judeohrišćanke, i dele neke magijske elemente – isto je kao reći da su labudovi škorpioni jer nisu konji i imaju repove.

Veštičja religija nije masovna; struktura je ćelijska, temelji se na kovenima, malim grupama od trinaest članova/ica koje omogućavaju zajedništvo i individualnost. »Osamljenice«, veštice koje više vole da poštuju same, jesu izuzetak. Koveni su autonomni, slobodni da upotrebe rituale, pesme i prizive prema svom ukusu. Nema zadate knjige molitvi niti liturgije.

Elementi su promenljivi, no rituali slede iste obrasce. Magijske tehnike, koje je okultistkinja Dion Fortune nazvala »umetnost voljnog menjanja svesti«, koriste se za

postizanje ekstatičnog stanja, jedinstva s božanskim. Mogu se upotrebiti i za postizanje materijalnih rezultata, kao što je isceljenje, jer u veštičjem pogledu na svet nema podele na um i materiju.

Svaki ritual počinje stvaranjem svetog prostora, »uspostavljanjem kruga« kojim se usred šume ili dnevnog boravka stvara hram. U svakoj/m učesnici/ku prizivaju se i bude Boginja i Bog, koji se smatraju fizički prisutnim unutar kruga i tela poštovaoca. Moć, suptilna sila koja oblikuje stvarnost, povećava se pevanjem i plesom, i usmerava simbolima i vizuelizacijom. Uzdizanjem stošca moći postiže se ekstaza koja može da dovede u stanje transa s vizijama i saznanjima. Dele se hrana i piće, članovi koven »uzemljuju silu« i odmaraju se, uživajući u druženju. Prspolja moć se na kraju otpušta, krug se otvara i obavlja se formalni povratak u običnu svest.

U koven se ulazi inicijacijom, ritualnim iskustvom prenošenja znanja i ličnog rasta. Svaki inicirani se smatra sveštenikom ili sveštenicom.

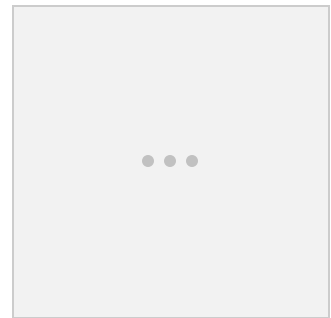
Knjigu sam strukturirala prema elementima koje smatram stalnim u svim tradicijama Krafća. Zanimanje za veštičja umeća stalno raste. Univerziteti na studijama religije počinju da organizuju predavanja i radionice. Žene se u sve većem broju okreću Boginji. Postoji očajnička potreba za materijalom koji će ne-vešticama dovoljno duboko i inteligentno objasniti veštičju religiju, kako bi shvatile i teoriju i praksu. Budući da je ulazak u koven spor i delikatan proces, mnogo je više ljudi koji žele da praktikuju Krafć nego koven u koji bi ih primili. Tako knjiga sadrži vežbe i praktične savete za ličnu praksu. Osoba blagoslovena imaginacijom i umerenom hrabrošću može da je iskoristi kao priručnik za osnivanje sopstvenog koven. No ne treba je ropski slediti; ona je poput osnovne muzičke lestvice na kojoj možete da improvizujete.

Boginja Majka se ponovo budi, možemo da povratimo pravo koje nam rođenjem pripada – čisto opijajuće zadovoljstvo što smo živi. Možemo da otvorimo oči i da vidimo da ne postoji ništa od čega treba da se spašavamo, nema životne borbe protiv univerzuma, nema Boga izvan sveta kog se treba plašiti i kome se treba podvrgavati; postoji samo Boginja, Majka, rotirajuća spirala koja nas uvlači u postojanje i izvodi iz njega, čije je treperavo oko puls postojanja – rođenje, smrt, preporod – a smeh joj odzvanja i juri kroz sve, i nalazi se samo ljubavlju: ljubavlju za drveće, kamenje, nebo i oblake, mirišljave pupoljke i glasne talase; za sve ono što

trči i leti, pliva i gmiže njenim licem; ljubavlju prema sebi; orgazmičkom ljubavlju prema drugima koja razlaže život i stvara svet; svaki od nas je jedinstven i prirodan poput snežne pahulje, svako je zvezda, njeno dete, njen ljubavnik, njen ljubljeni i njeno jastvo.

2

Pogled na svet veštičje religije
Između svetova

STVARANJE²¹

Sama, strahovita, potpuna u sebi, Boginja, Ona čije ime se ne može izreći, lebdela je u ponoru spoljne tame, pre Početka. Pogledavši se u zakrivljenom ogledalu crnog prostora, u svom svetlu videla je svoj blješteći odraz i zaljubila se u njega. Povukla ga je u sebe uz pomoć moći koja je bila u Njoj, i vodila je ljubav sa Sobom i nazvala Je »Miria, čudesna«.

Ta ekstaza je buknila u ujedinjenoj pesmi svega što postoji, što je bilo i što će ikada biti, i s pesmom je počelo kretanje, talasi koji su se izlili i postali sfere i

krugovi sveta. Boginja se ispunila ljubavlju, nabujala od ljubavi i iznedrila kišu svetlih duhova koji su ispunili svetove i postali sva bića.

No u tom je velikom kretanju otplavljena Miria, koja je udaljavajući se od Boginje postala više muška. Prvo je postala Plavi Bog, nežni nasmešeni bog ljubavi. Zatim je postala Zeleni Bog prekriven vinovom lozom, ukorenjen u zemlju, duh svega što raste. Na kraju je postala Rogato Božanstvo, Lovac čije je lice crveno sunce, istovremeno tamno kao smrt. Njegova želja ga uvek vraća Boginji, pa večno kruži oko nje tražeći povratak u ljubavi.

Sve je počelo u ljubavi; sve želi da se vrati u ljubav. Ljubav je zakon, učiteljica mudrosti i velika otkrivačica tajni.

»Siouxi smatraju da su živa bića – drveće, bizoni i ljudi – nestalni energetski vrtlozi, obrasci turbulencije... to je intuitivna spoznaja energije kao biti materije. No to je drevno shvatanje, znajte, krajnje drevno – verovatno shvatanje paleolitičkog šamana. Zabeležila su ga arhaična i primitivna učenja. Rekao bih da je to najtemeljniji uvid u prirodu stvari i da je naše uobičajeno, novije zapadnjačko poimanje sveta kao sveta sačinjenog od fiksnih objekata, izvan glavne struje misli, devijacija od osnovne ljudske percepcije.«

Gary Snyder²²

Mitologija i kosmologija veštičje religije ukorenjene su u »spoznaji paleolitskog šamana«: da su sve postojeće energetski vrtlozi, virovi sila u pokretu, struje u uvek promenljivom moru. Stvarnost je – iza pojavnosti odvojenosti i fiksnih objekata u linearnoj struji vremena – polje energija koje se privremeno zgušnjavaju u oblike. Svi se »fiksni« objekti vremenom razlažu, samo da bi se ponovo zgusnuli u nove oblike, nove objekte.

Ovaj pogled na svet kao međuigru sila u pokretu – koji, uzgred, zapanjujuće liči na načela moderne fizike – produkt je posebnog oblika percepcije. Obična budna svest vidi svet kao fiksni; ona se usredsređuje na jedan objekat u vremenu, izolujući ga od okruženja, poput gledanja tamne šume suženim svetlosnim zrakom (flešom), koja obasjava usamljeni list ili kamen. Posebna svest, drugi oblik percepcije koji je holističan, širok i nediferenciran, vidi obrasce i odnose a ne fiksne objekte. Ona je kao zvezdana svetlost: mutna i srebrnasta, otkriva igru prepletenih grančica i ples senki, naslućujući puteve kao praznine u celini.

Magijski i duhovni aspekti veštičje religije bave se buđenjem zvezdano-svetlosne vizije i učenjem kako da se ona korisno upotrebi. Magija nije natprirodna; ona je, prema definiciji Dion Fortune, »umetnost voljnog menjanja svesti« – paljenja i gašenja fleša, sagledavanja detalja i viđenja putem zvezda.

U Kraftu se svakidašnja svest veoma ceni, no veštice su svesne njenih ograničenja. Ona je, u nekom smislu, mreža kojom sagledavamo svet, kulturno prenošen klasifikacijski sistem. Postoje neograničeni načini gledanja na svet; »drukčija vizija« oslobađa nas naših sopstvenih kulturnih ograničenja.

»Naši su bližnji crni magovi«, kaže Yaki šaman Don Juan svom učeniku Castanedi u knjizi »Tales of Power«. »Promisli malo. Možeš li da skreneš sa puta koji su ti drugi namenili? Ne. Tvoje misli i delovanje uvek su fiksirani njihovim uslovima. Ja sam ti, s druge strane, doneo slobodu. Sloboda je skupocena, no njena cena nije nedostižna. Stoga strahuj od onih koji su te zarobili, od svojih gospodara. Ne gubi vreme i snagu na strah od mene.«²³

U veštičjoj religiji »cena slobode« je, pre svega, disciplina i odgovornost. Zvezdano-svetlosna vizija je prirodni, svakome urođeni potencijal, no potrebno je mnogo rada da se razvije i usavrši. Moći i sposobnosti dobijene povišenom svešču moraju se odgovorno koristiti; inače, poput prstena Saurona (u Tolkienovom »Gospodaru prstenova«) uništavaju svog posednika. Oni koji žele da budu slobodni moraju, ako je potrebno, voljno da ostanu malo po strani od društva. Umetnici, pesnici i vizionari, a ne samo veštice, mistici i šamani, u modernoj Zapadnoj kulturi često su pomalo otuđeni od kulture, koja neopipljivo ceni manje od čvrstih, novčanih plodova uspeha.

No zaključna cena slobode jeste volja da se suoči sa najstrašnijim bićem – svojim jastvom. Zvezdano-svetlosna vizija, »drukčiji način spoznavanja«, percepcija je nesvesnog a ne svesnog uma. Dubine sopstvenog bića nisu obasjane suncem; da bi jasno videli moramo duboko da uronimo u tamni, unutrašnji ponor, i spoznamo bića koja tamo možemo naći. Jer, kako objašnjava jungovska analitičarka M. Esther Harding u knjizi »Woman's Mysteries«: »Ti subjektivni faktori ... su moćni psihički entiteti, oni pripadaju celini našeg bića i ne mogu se uništiti. Sve dok su neprepoznati prognanici iz našeg svesnog života, isprečiće se između nas i objekata koje posmatramo, i celi će naš svet biti iskrivljen ili osvetljen.«²⁴

Možda bi bilo najuverljivije objasniti veštičje koncepcije jastva putem nekih novijih eksperimentalnih otkrića biologije i psihologije. Robert Ornstein u knjizi »The Psychology of Consciousness« opisuje eksperimente sa epileptičarima oštećenog mozga, pokazujući da su dve moždane hemisfere specijalizovane za dve vrste svesti o kojima sam upravo govorila. »Leva hemisfera (povezana s desnom stranom tela) prvenstveno se bavi analitičkim, logičkim poimanjem, naročito verbalnim i matematičkim funkcijama. Ona deluje prvenstveno linearno. Izgleda da informacije obrađuje sekvencijalno.«²⁵ Poput našeg fleš zraka fokusira se na jedan objekat, isključujući druge. Svet percipira kao da je sačinjen od odvojenih objekata, kojih se možemo bojati ili ih želeti, i kojima možemo manipulirati da bi se zadovoljili. »Čini se da je razvijena prvenstveno zbog biološkog opstanka.«²⁶

»Desna hemisfera (povezana s levom stranom tela) specijalizovana je za holističko poimanje. Njena jezička sposobnost je prilično ograničena. Ona je odgovorna za orijentaciju u prostoru, umetnička dostignuća, veštine, telesne predispozicije i prepoznavanje licâ. Podatke obrađuje difuznije od leve hemisfere i pritom istovremeno integriše mnoge ulazne informacije.«²⁷ To je zvezdano-svetlosna vizija, koja svet vidi kao ples vrtložnih energija i »ne pretpostavlja trajanje, budućnost ni prošlost, uzrok niti posledicu, nego 'beztvremenu' celinu uobličenu obrascima.«²⁸

Ovaj oblik svesti je presudan za stvaralaštvo. Kako kaže Anton Ehrenzweig u knjizi »The Hidden Order of Art«, »Složenost svakog umetničkog dela, ma kako jednostavnog, uveliko nadmašuje moć svesne namere koja se, sa svojim usredsređenim fokusom može baviti samo jednim objektom. Samo krajnja nediferencijacija nesvesne vizije može poimati te složenosti i obuhvatiti ih jednim, nefokusiranim pogledom, i u istoj meri celovito pristupiti likovima i pozadini.«²⁹

Sledeća vežba, koja služi umetnicima za vežbu, pomaže da se iskuse oblici svesti koje sam upravo opisala.

1. VEŽBA: IGRA SENKI

Treba vam prazan list papira i meka olovka ili štapić ugljena. Sedite i posmatrajte prizor koji vas zanima. Zaboravite objekte, imena i predmete, posmatrajte samo igru svetla i senke na raznim oblicima. Skicirajte senke, ne linijama nego širokim potezima. Nemojte dozvoliti da vas ometa lokalna boja; ne brinite o reprodukciji »objekata«. Neka osenčane površine stvaraju oblike. Vežbajte bar

deset minuta. Setite se, poenta nije da stvorite »dobar« crtež, niti da dokažete umetnički talenat (ili njegov manjak); poenta je da doživite drugačiji način gledanja, u kojem nestaju odvojeni objekti a ostaju samo obrasci.

Onima koji su manje vizuelno orijentisani možda će se više svideti sledeća vežba.

2. VEŽBA: IGRA RITMA

Zatvorite oči. Slušajte zvuke oko sebe, zaboravljajući šta znače. Budite svesni samo njihovog opšteg ritma. Čak i u gradu zaboravite da su šumovi, udarci, škljocanje, cvrkutanje i kloparanje automobili u prolazu, čekići radnika, koraci, vrapci, kamioni i lupa vrata – slušajte samo urođeni, organski obrazac čiji su to odvojeni otkucaji.

Kao što sam već rekla, veštičja religija ceni oba oblika percepcije, ali smatra da je holistička vizija desne hemisfere usklađenija sa stvarnošću od linearne vizije leve hemisfere. To je dokazano u eksperimentima s biofidbekom, koji daje vizuelni podatak o nevoljnim telesnim procesima, omogućujući sagledavanje i eventualnu kontrolu funkcija kao što su otkucaji srca i moždani talasi. Barbara Brown, u »New Mind, New Body«, opisuje eksperimente koji pokazuju da »telo i njegova podsvesna podstruktura mnogo pre svesnog saznanja prepoznaju i prosuđuju događaje u okruženju.«³⁰ Ispitanici su posmatrani dok su im na ekranu prikazivane »nepristojne« reči, prekratko da bi ih prepoznali. Ali njihova koža, otkucaji srca, moždani talasi i mišići pokazali su reakcije na »neviđene« reči. Podsvesno može ispravno odgovoriti na stvarnost čak i kada dobije neispravnu informaciju od svesnog uma. U drugom eksperimentu ispitanicima su rekli da će primiti niz šokova različitog intenziteta. Svesno su osećali da šokovi slabe; u stvari, šokovi su stalno bili istog intenziteta. Reakcija kože dokazala je da podsvesno nije zavarano – monitori su zabeležili potpuno isti odgovor kože na svaki šok, čak i kad je svesna reakcija bila različita.³¹

U vilinskoj tradiciji veštičarstva nesvesni um se naziva Mlađim jastvom; svesni um se zove Jastvo koje govori. Budući da funkcionišu putem različitih oblika svesti, teško komuniciraju. Kao da govore različitim jezicima.

Mlađe jastvo direktno doživljava svet holističkom svešću desne hemisfere. Njegove funkcije su oseti, osećanja, osnovni nagoni, pamćenje slika, intuicija i difuzna percepcija. Verbalno razumevanje Mlađeg jastva je ograničeno; komunicira putem slika, osećanja, oseta, snova, vizija i fizičkih simptoma. Klasična psihoanaliza

razvila se iz pokušaja tumačenja govora Mlađeg jastva. Veštičja religija ne samo da tumači, nego i podučava kako odgovoriti Mlađem jastvu.

Jastvo koje govori organizuje utiske Mlađeg jastva, daje im imena i klasifikuje ih u sisteme. Kako mu ime samo kaže, ono funkcioniše putem verbalne analitičke svesti leve hemisfere i sadrži skup propisa koji nas ohrabruju da prosuđujemo o dobru i zlu. Jastvo koje govori priča putem reči, apstraktnih koncepata i brojeva.

U vilinskoj tradiciji postoji i treće »jastvo«: Duboko jastvo ili Božansko jastvo, koje u potpunosti ne korespondira niti s jednim psihološkim konceptom. Duboko jastvo je unutrašnje božanstvo, krajnja i prvobitna suština, duh koji postoji izvan vremena, prostora i materije. Ono je najdublji nivo mudrosti i saosećanja, i ujedno je i muško i žensko, dve čestice svesti ujedinjene u jedno. Često se simbolički prikazuje kao dve povezane spirale, ili kao znak beskonačnosti, polegnuta osmica. U vilinskoj tradiciji naziva se Dian Y Glas, Plavi bog. Plavo simbolizuje duh; Duboko jastvo se »duhovnim okom« vidi kao plavo. Picti se prema našim tradicijama vrbovim prutom premazuju u plavo, da bi se poistovetili s Dubokim jastvom. »Dian« se odnosi i na Dijanu i na Tanu, vilinsko ime za Boginju; takođe na Janicot, baskijski naziv za Rogatog Boga i na imena Jean, Joan i Jonet, za koje Margaret Murray kaže da su popularna u veštičjim porodicama.³²

Duboko jastvo se u ezoteričkom judaizmu kabale naziva Neshamah, od korena Shmh, »čuti ili slušati«: Neshamah je Ona koja sluša, duša koja nas nadahnjuje i vodi. U modernom okultizmu Duboko jastvo se često naziva »duhovnim vodičem«. Ono je ponekad dvojnog oblika, kao u LSD iskustvu Johna C. Lillyja u izolacijskom bazenu, kada je sreo dva blagonaklona bića: »kažu da su moji čuvari, da su već bili sa mnom u kritičnim trenucima i da su u stvari uvek sa mnom, ali da ih u običnom stanju ne mogu percipirati. Mogu ih percipirati samo kada sam blizu smrti. U tom stanju nema vremena, direktno se doživljavaju prošlost, sadašnjost i budućnost.«³³

Lilly opisuje holističku svest desne hemisfere povezanu s Mlađim jastvom. Vilinska tradicija uči da je Duboko jastvo spojeno s Mlađim jastvom, a ne direktno s Jastvom koje govori. Na sreću, kad naučimo trik za komunikaciju, ne moramo da budemo blizu smrti da bi pojмили Duboko jastvo. Svesni um s apstraktnim konceptima ne komunicira s božanskim; nego nesvesni um, Mlađe jastvo, koje odgovara jedino slikama, osećajima, konkretnom. Za komunikaciju s Dubokim

jastvom, Bogom/Boginjom iznutra, obraćamo se simbolima, umetnosti, poeziji, muzici, mitu i ritualima koji apstraktne koncepte prevode na jezik nesvesnog.

Mlađe jastvo – koje može biti tvrdoglavo i jogunasto kao trogodišnjaci – ne može se impresionirati rečima; njemu se sve mora doslovno pokazati. Kako bi probudili njegovo interesovanje moramo da ga namamimo lepim slikama i prijatnim osećajima – da ga izvedemo na večeru i ples. No jedino tako možemo dopreti do Dubokog jastva. Zato religijske istine nikada nisu izražene matematičkim formulama, nego umetnošću, muzikom, plesom, dramom, poezijom, pričama i ritualima. Kako kaže Robert Graves, »Religijski moral u zdravom društvu najbolje se podstiče bubnjevima, mesečinom, svetkovinama, plesom, maskama, cvećem i božanskom zapednošću.«³⁴

Veštice nemaju svete spise. One se ne pridržavaju »reči« Jevandelja po Jovanu, nego koriste moć simboličke akcije koja otključava zvezdano-svetlosnu viziju Mlađeg jastva i stvara slobodan tok komunikacije između sva tri jastva odjednom. Mitovi i priče koji su došli do nas nisu dogma koje se treba doslovno pridržavati, kao što doslovno ne shvatamo ni »moja je draga poput crvene, crvene ruže«. Oni su poezija, ne teologija – namenjena Mlađem jastvu; po rečima Josepha Campbella »za doticanje i jačanje životnih središta van domašaja rečnika razuma i prinude.«³⁵

Neki aspekti veštičjih rituala mogu da izgledaju smešni vrlo ozbiljnim ljudima, koji ne shvataju da je ritual namenjen Mlađem jastvu. Smisao za humor, za igru, često je ključ za otvaranje najdubljih stanja svesti. Deo »cene slobode« je spremnost na igru, zanemarivanje našeg odraslog dostojanstva, spremnost da se bude luckast, da se smeje bez razloga. Devojčica uobražava da je kraljica; stolica joj je presto. Veštica veruje da njen štap ima magijsku moć i on postaje kanal energije.

Naravno, potrebna je ravnoteža. Postoji razlika između magije i psihoze – u sposobnosti voljnog vraćanja u običnu svest, u svest da je, kako je govorila moja učiteljica iz srednje škole u jeku LSD razdoblja – stvarnost da ćete kad skočite s krova slomiti nogu. Narkotici mogu da otvore holističku svest Mlađeg jastva, no često nauštrb svesti preživljavanja Jastva koje govori: ako se »igramo« da letimo u telu, možemo smrskati bedrenu kost. No uvežbana svest nije u suprotnosti s običnom stvarnošću; ona duhom leti dalje, i postiže uvide i percepcije koje kasnije može potvrditi Jastvo koje govori.

Humor i igra bude osećaj čuđenja, osnovni stav veštičje religije prema svetu. Na primer, moj je koven prošle noći održavao majski ritual, sa središnjim činom omotavanja »majskog stuba« i uplitanja u njega onog što smo želele da upletemo u naše živote. Umesto stuba upotrebile smo središnje uže, a umesto traka od konca u boji, obešene na središnju kuku na tavanici prostorije. U krugu nas je bilo jedanaest. Naravno da smo savršeno znale da nije moguće obavijati majski stub neparnim brojem ljudi, no nismo želele nikoga da izostavimo. Uz kavaljersko nepoštovanje svakodnevnosti nastavili smo s radom.

Rezultat je, na početku, bio haos i konfuzija. Svi su se smejali dok smo se kretali tamo-amo, stvarajući upetljani čvor konaca. Teško da je to bila scena mistične moći; ritualni bi mag prebledeo i uperio na nas svoj ritualni štap. No počelo je da se dešava nešto neobično. Smeh je stvarao čudnu atmosferu, kao da je obična stvarnost bleдела. Ništa više nije postojalo osim međuigre obojenih konaca i tela u pokretu. Osmesi na licima koja su ulazila i izlazila iz vidokruga ličili su na tajanstvene osmehe drevnih grčkih skulptura, ukazujući na najvišu i najsmješnjiju Tajnu. Počeli smo da pevamo; kretali smo se u ritmu i u plesu stvarali obrazac – šta bi se moglo obeležiti ili racionalno prikazati; to je bio obrazac s posebnim elementom koji uvek i neizbežno izbegava objašnjenje. Zbrka konaca razrešila se u iznutra upleten konprim. Soba se sijala, a uže pulsiralo snagom živog bića, pupčane trake koja nas povezuje sa svim, spolja i iznutra. Pesma je na kraju porasla i zamrla; pali smo u trans. Kad smo se, svi zajedno, osvestili istog trenutka, pogledali smo se s čuđenjem.

Mit stvaranja s početka ovog poglavlja jasno izražava stav čuđenja prema svetu koji je božanski i prema božanstvu koje je svet.

Boginja je na početku sve, Devica, što znači potpuna sama u sebi. Premda je nazivamo Boginjom, mogla bi se zvati i Bogom – još nije nastao pol. Nema odvajanja, podele, ničeg osim prvobitnog jedinstva. Ženska bić bića naglašena je – jer je proces stvaranja koji će uslediti proces rađanja. Svet je rođen, ne načinjen, i nije mu naredeno da postane.

Boginja vidi svoj odraz u zakrivljenom prostornom ogledalu, što je možda magijski pogled u oblik univerzuma, zakrivljeni prostor savremene fizike. Ogledalo je drevni Boginjin atribut, prema Robertu Gravesu, u njenom aspektu »drevne paganske morske boginje Marian ... Miriam, Mariamne (morsko janje), Myrrhine,

Myrte, Myrrhe, Marie ili Marine, zaštitnice pesnika i ljubavnika i ponosne majke ljubavnog strelca ... ista ova Marian je i merry-maid, kako se pre pisala 'mermaid' (sirena, prim. prev.).

Poznati lik sirene – prelepe žene s okruglim ogledalom, zlatnim češljem i ribljim repom – izražava 'Boginju ljubavi koja se izdiže iz mora'. Svaki inicijant Eleuzinskih misterija, koje su pelazgijskog porekla (originalno, matrifokalno stanovništvo Grčke), prolazio je nakon kupanja u kotlu kroz ljubavni ritual s njenom predstavnicom ... ogledalo je deo svetog pribora misterija i verovatno je služilo za 'spoznaj samog sebe'«. ³⁶ Ista sirena/ okeanska majka naziva se u zapadnoj Africi Yemaya i u Brazilu Iamanja.

Voda je prvobitno ogledalo; nagoveštava mesec koji pluta iznad tamnog mora, gledajući svoj odraz u talasima. Bleda jeka može se prepoznati na početku Postanka: »Zemlja bijaše pusta i prazna; tama se prostirala nad bezdanom i Duh Božji lebdeo je nad vodama«. *

Ogledalo ima i drugi aspekt: odraz u ogledalu je obrnut odraz, isti ali suprotan, obratna polarnost. Slika izražava paradoks; sve je jedno, ali svaki je objekat odvojen, individualan, jedinstven. Istočne religije fokusiraju se na prvi deo paradoksa, uz stanovište da su u stvarnosti svi objekti jedno i da su odvajanje i individualnost iluzija. Zapadne religije naglašavaju individualnost i vide svet kao svet sačinjen od fiksnih i odvojenih objekata. Zapadno stanovište želi da podstakne individualni napor i uključenost u svet; istočni pogled ohrabruje povlačenje, kontemplaciju i saosećanje. Veštičja religija se drži paradoksalne istine i smatra da su oba pogleda jednako vredna. Oni se odražavaju i nadopunjuju; nisu u kontradikciji. Svet odvojenih objekata odraz je Jednog; Jedno je odraz mirijade odvojenih objekata. Svi smo vrtlozi iste energije, ali svaki je vrtlog jedinstven u svom obliku i obrascu.

Boginja se zaljubljuje u Sebe, izmamljujući sopstvenu emanaciju koja zaživljava svojim životom. Kreativna sila u univerzumu jeste ljubav jastva za jastvo. Želja je prvobitna energija i ona je erotska: privlačnost objekta ljubavi zaljubljenom, planeta zvezdi, požuda elektrona za protonom. Ljubav je lepak koji drži svet na okupu.

Slepi eros, međutim, postaje amor,³⁷ ljubav koja je terminologijom Josepha Campbella lična, usmerena prema individui, a ne univerzalna nepolna dobrota agape,

ili nekritična seksualna želja. Boginjin odraz ostvaruje sopstveno postojanje i dobija ime. Ljubav nije samo sila koja daje energiju, nego i individualizuje. Ona ukida odvojenost i stvara individualnost. Ona je, opet, prvobitni paradoks.

Miria, »sjajna«, je naravno Marian, Miriam, Mariamne, koja je takođe Mari, Boginja punog meseca u vilinskoj tradiciji. Osećaj čuđenja, radosti i uživanja u prirodi suština je veštičje religije. Svet nije drugorazredna kreacija, ne nešto od čega moramo da pobegnemo, ne treba ga spasiti niti otkupiti. Kako god nam izgledao iz dana u dan, začuđuje nas usled prirode svog najdubljeg bića.

Božanska ekstaza postaje izvor stvaranja, a stvaranje je orgazmički proces. Ekstaza je srce veštičje religije – u ritualu preokrećemo paradokse i postajemo Boginja, sudelujući u prvobitnom, pulsirajućem zadovoljstvu spajanja. »Temeljna odlika šamanizma je ekstaza«, smatra Mircea Eliade i, premda je preusko opisuje kao »dušino napuštanje tela«, priznaje da »ekstatično iskustvo u svojim raznim aspektima najverovatnije koegzistira s ljudskim stanjem, u smislu da je integralni deo onoga što se naziva rastom ljudske svesti o sopstvenom specifičnom načinu postojanja. Šamanizam nije samo tehnika ekstaze; njegova teologija i filozofija u krajnjem smislu zavise od spiritualne vrednosti koja se pripisuje ekstazi.«³⁸ Veštičja religija je šamanistička i daje ekstazi veliku spiritualnu vrednost. Ekstaza je izvor jedinstva, isceljenja, kreativnog nadahnuća i komunikacije s božanskim – bilo da je nalazimo u središtu kruga kovenā, u krevetu s voljenim ili usred šume, u čuđenju i zaprepašćenju pred svetom prirode.

Ekstaza donosi sklad, »muziku sfera«. Muzika je simbolični izraz vibracije koja je kvalitet svih živih bića. Fizičari nam kažu da su atomi i molekuli, od nestabilnog gasa do gibraltarske stene, u konstantnom kretanju. Iza tog kretanja je red, harmonija koja je urođena postojanju. Materija po svojoj prirodi peva.

Pesma se prenosi talasima koji postaju sfere. Talasi su orgazmički, svetlosni, okeanski, pulsirajući elektroni, zvučni talasi. Talasi stvaraju sfere kao što vrtložni gasovi stvaraju zvezde. Bazično shvatanje veštičje religije jeste da se energija, bilo fizička, bilo psihička i emotivna, kreće u talasima, u ciklusima koji su spirale. (To se lako može predstaviti pomoću dečje Slinky igračke – zavojite spirale vrlo tankog metala. Kada se istegne i pogleda sa strane, spirale se vrlo jasno vide kao talasasti oblici.)

Boginja je nabujala od ljubavi i rađa kišu svetlih duhova, kišu koja u svetu budi svest, kao što vlaga pobuđuje rast zelenila na zemlji. Kiša je oplodujuća menstrualna krv, mesečeva krv koja neguje život, kao i izbijajuće vode koje najavljuju rođenje, predstavljaju ekstatičnu najavu života.

Kretanje i vibracija postaju toliko snažni da oduvaju Miriu. Ona se, udaljavajući se od mesta jedinstva polarizuje, diferencira, postaje više muška. Boginja se projektovala; njeno projektovano jastvo postalo je drugo, njena suprotnost, koja stalno želi ponovno spajanje. Različitost budi želju, koja vuče suprotno od centrifugalne projekcijske sile. Energetsko polje kosmosa se polarizuje; postaje vodič sila koje deluju u suprotnim smerovima.

Poimanje Svega što postoji kao energetskog polja polarizovanog postojanjem dve velike sile, muškom i ženskom, Boginjom i Bogom, koje su u svojoj krajnosti aspekti one druge – zajednički je svim tradicijama Krafata. Dijanička tradicija prihvata muško načelo, ali dodeljuje mu manju važnost nego ženskom. Neke moderne, samouke tradicije, posebno one feminističko-separatističkog političkog usmerenja, uopšte ne priznaju muško. Ako i barataju polarnošću, vizuelizuju obe sile kao sile sadržane unutar ženskog. Ovaj eksperiment je važan mnogim ženama, naročito kao suprotnost hiljadama godina Zapadne kulture isključivo koncentrisane na muško. Međutim, nikada nije dominirao Krafatom. Lično smatram da bi se, u dužem razdoblju, model univerzuma koji je usredsređen na žensko dokazao kao isto tako ograničavajući i represivan, i za žene i za muškarce, kao patrijarhalni model. Jedan od zadataka religije jeste da nas vodi prema onom što nam je slično i što nije. Pol je najbazičnija razlika; ne možemo postati celoviti praveći se da razlike ne postoje, ili poričući bilo muško bilo žensko.

Važno je, međutim, odvojiti koncept polarnosti od naših kulturološki uslovljenih pojmova muškog i ženskog. Muške i ženske sile predstavljaju razliku, ali u biti nisu različite: one su ista sila koja se kreće u suprotnim, ali ne i suprotstavljenim smerovima. Kineski koncept jina/janga je pomalo sličan, premda veštičja religija različito opisuje te sile. Nijedna nije »aktivna« i »pasivna«, tamna i svetla, suva i vlažna – umesto toga obe sudeluju u svim kvalitetima. Žensko je sila koja daje život, moć manifestacije, energija koja teče u svet da bi postala oblik. Muško je sila smrti, u pozitivnom, ne u negativnom smislu. Sila ograničenja koja je nužna ravnoteža nesputanom stvaranju, sila uništenja, povratak bezobličnosti. Svako

načelo sadrži drugo: život nosi smrt, hrani se smrću; smrt održava život, omogućuje evoluciju i novo stvaranje. Oni su deo ciklusa, jedan zavisan od drugog.

Egzistencija se održava pulsiranjem između dve krajnosti, naizmeničnom strujom dveju sila u savršenoj ravnoteži. Nekontrolisana životna sila je rak; razuzdana sila smrti je rat i genocid. Zajedno, održavaju jedna drugu u harmoniji koja održava život, u savršenoj orbiti koja se može videti u promenljivom ciklusu godišnjih doba, u ekološkoj ravnoteži prirodnog sveta i u progresiji ljudskog života od rođenja, kroz ispunjenje, do propadanja i smrti – i zatim do ponovnog rođenja.

Smrt nije kraj; to je etapa u ciklusu koja vodi preporodu. Nakon smrti duša obitava u »Zemlji leta«, zemlji večne mladosti, gde se obnavlja, podmlađuje i sprema za ponovno rođenje. Preporod se ne smatra osudom na beskrajn, suv točak patnje, kao u nekim istočnim religijama, nego velikim Boginjinim poklonom, koji se ispoljava u materijalnom svetu. Život i svet nisu odvojeni od božanstva; oni su imanentno božanstvo.

Veštičja religija ne smatra, poput prve budističke istine, da je »sav život patnja«. Upravo suprotno, život je nešto čemu se treba čuditi. Buda je prema predaji stekao ovo saznanje nakon susreta sa starošću, bolešću i smrću. U Kraftu je starost prirodno i visoko cenjeno životno doba, vreme najveće mudrosti i razumevanja. Bolest uzrokuje patnju, ali ona nije neumitna: prakse u Kraftu uvek su povezane sa isceljujućim umećima, biljkama i porađanjem. Ne treba se bojati ni smrti: ona je samo razlaganje fizičkog oblika koje duhu dopušta da se pripremi za novi život. U životu postoji patnja – ona je deo učenja. Ali beg od ciklusa umiranja i rađanja nije optimalni lek, kao što ni hara-kiri nije najbolji lek za menstrualne grčeve. Kada je patnja rezultat društvenog reda ili ljudske nepravde, Kraft ohrabruje aktivni rad kako bi je umanjio. Gde je patnja prirodni deo ciklusa rođenja i propadanja, olakšava se razumevanjem i prihvatanjem, voljnim predavanjem i tami i svetlu.

Polarnost ženskog i muškog načela ne mora da bude obrazac za pojedina muška i ženska bića. Svi sadržimo oba načela. Biti celovit znači kontaktirati s obe sile – stvaranjem i disolucijom, rastom i ograničenjem. Energija koju stvaraju suprotne sile teče svakim od nas. Može se dosegnuti individualno u ritualima ili meditaciji, i može se prilagoditi drugima. Seks je, na primer, više od fizičkog čina; to je polarizovani tok moći između dvaju ljudskih bića.

Muško se načelo prvo sagledava kao gotovo androgina figura: dete, Plavi Bog ljubavi koji svira frulu. On je povezan s ličnim Plavim Bogom, Dubokim jastvom, koje je takođe androgino. Nežni mladić, voljeni sin, nikad nije žrtvovan.

Zeleni je aspekt Bog vegetacije – duh kukuruza, žito koje se žanje i ponovo sadi; seme koje sa svakom žetvom umire i svakog se proleća ponovno rađa.

Rogati Bog, »najmuškiji« od Boginjinih projekcija u konvencionalnom smislu, večni je Lovac i životinja koju love. On je životinja žrtvovana kako bi ljudski život mogao da se nastavi, kao i žrtvovalac, onaj koji proliva krv. On je i Sunce, koje večno lovi Mesec po Nebu. Jačanje i slabljenje sunca kroz godišnja doba izražava ciklus rođenja i smrti, stvaranja i razlaganja, odvajanja i povratka.

Boginja i Bog, muško i žensko, Mesec i Sunce, rođenje i smrt, kreću se u svojim orbitama – večni, premda promenljivi. Ljubav je polarnost, sila koja kosmos drži na okupu, erotska, transcendentalna i individualna. Stvaranje se ne dešava jednom u fiksnom trenutku vremena; večno se nastavlja, odvija se u svakom trenutku i otkriva u godišnjem ciklusu.

Godišnji ciklus³⁹

Rogati Bog u ljubavi, menjajući oblik i lice, uvek traži Boginju. U svetu se traganje odvija u godišnjem ciklusu.

Ona je Velika Majka koja ga rađa kao božansko dete Sunce u vreme zimskog solsticija. On je u proleće sejač i seme koje raste s jačanjem svetla, zelen kao nove mladice. Ona je inicijatorka koja ga uči tajnama. On je mladi bik; ona je nimfa, zavodnica. Leti, kada je svetlo najduže, sjedinjuju se, a snaga njihove strasti održava svet. Ali slabljenjem sunca Božje lice tamni, sve dok se na kraju, kada se žito žanje, ne žrtvuje Jastvu da bi sve drugo bilo zbrinuto. Ona je žetelica, zemljani grob kojem se svi moraju vratiti. U dugim noćima i sve tamnijim danima on spava u njenoj materici; on je u snovima Gospodar smrti koji vlada zemljom mladosti iza vrata noći i dana. Njegov tamni grob postaje materica ponovnog rođenja jer ga sredinom zime ona ponovo rađa. Krug se završava i ponovo počinje, a godišnji ciklus se nastavlja.

Ritualni osam solarnih svetkovina, ili Sabata, potiču od mita godišnjeg ciklusa. Boginja otkriva tri svoja aspekta: kao Devica ona je devičanska zaštitnica rađanja i inicijacije; kao Nimfa, ona je seksualna zavodnica, ljubavnica i sirena; kao Starica, ona je tamno lice života, koje zahteva smrt i žrtvu. Bog je sin, brat, ljubavnik koji postaje sopstveni otac: večna žrtva ponovo rođena u novi život.

James Frazer u »Zlatnoj grani« opisuje mnoge varijante ovog mita. U većini, poput varijante koju je izložio Robert Graves u »The White Goddess«, Bog se razdvaja u suprotstavljene blizance koji utelovljuju dva Božja aspekta. Zvezdani sin, gospodar rastuće godine, nadmeće se sa svojim bratom zmijom za Boginjinu ljubav. U vreme letnjeg solsticija oni se bore i tamna zmija pobeđuje svetlo i otima mu Boginjinu naklonost, samo da bi i sama bila pobeđena u vreme zimskog solsticija, kada se rađa rastuća godina.

Ova varijanta u biti nije različita od one koju sam predstavila, ukoliko se tamni i svetli blizanac shvate kao delovi istog božanstva. Ali kad Boga vidimo kao podeljenog na dva, izlažemo se riziku da patimo od podele u sebi: ili da se potpuno identifikujemo sa svetlom, pripisujući tamnom da je agent zla. Zvezdani sin i zmija suviše lako postaju likovi Hrista i Satane. U veštičjoj religiji tamni opadajući aspekt božanstva nije zao – on je vitalni deo prirodnog ciklusa.

Esencijalno učenje mita povezano je sa žrtvom. Vešticama, kao i drugim ljudima koji žive blizu prirodi, sve što postoji – biljke, životinje, stene i zvezde – živo je i na nekom nivou svesno. Sve što postoji je božansko – manifestacija je Boginje. Smrt žita pri žetvi i smrt jelena u lovu smatraju se božanskom žrtvom, voljnom, iz ljubavi. Ritualna i mitska identifikacija sa žrtvujućim bogom poštuje životnu iskru, čak i u smrti, i priprema nas za novi život, kad nam dođe vreme da umremo. Rast i opadanje, rođenje i smrt, odvijaju se u ljudskoj psihi i u životu. Sve treba pozdraviti u odgovarajućem vremenu i godišnjem dobu, jer je život proces neprestane promene.

Bog bira žrtvu da ostane unutar Boginjine orbite, unutar ciklusa prirodnog sveta i unutar ekstatične, prvobitne unije koja stvara svet. Kad bi se u bilo kojem delu ciklusa previše vezao za njega i odbio da se prepusti promeni, ciklus bi se zaustavio; On bi ispao iz orbite i izgubio sve. Sklad bi bio uništen; jedinstvo prekinuto. On Sebe ne bi sačuvao; porekao bi svoje istinsko jastvo, svoju najdublju strast, svoju prirodu.

Od vitalne je važnosti ne zameniti koncept žrtve mazohističkim samožrtvovanjem koje se često zagovara kao ideal patrijarhalnih religija. U Kraftu se nikad ne zahteva žrtvovanje nečije prirode ili individualnosti. Umesto toga žrtvuje se prirodi. U veštičjoj religiji nema konflikta između spiritualnog i materijalnog; ne moramo da se odrekemo jednog radi drugoga. Duh se manifestuje u materiji;

Boginja nam daje obilje. Ali iza najrodnijeg leta dolazi zima, a najduži dan završava u noći. Život se nastavlja samo kada se jedno preda drugome.

Žrtvovanje u veštičjoj religiji nikako nije podvrgavanje spolnoj moći osobe ili institucije. Niti je odustajanje od sopstvene volje i samopoštovanja. Duh koji je prožima nije samosažaljenje, nego ponos: to je žrtva Mettusa Curtiusa koji je, nakon što su mu auguri* rekli da je bezdana pukotina koja se iznenada otvorila u Forumu znak da Bog zahteva žrtvovanje najboljih Rimljana, bez oklevanja potpuno naoružan, na konju skočio u ponor. Ni na trenutak nije posumnjao u svoju vrednost; znao je ko su najbolji Rimljani i postupio u skladu s tim, iz unutrašnjeg osećaja za dobro.

Veštičja religija ne propoveda siromaštvo, čednost niti podređenost, ona nije »potraga za Prvom filozofijom«. Razvila se u povezanom klanovskom društvu, gde su se dobra delila a zemlja bila zajednička. »Milosrđe« je bilo nepoznat koncept, jer je deoba bila integralan deo društva, osnovno očekivanje. »Prvenstvo« je postojalo jedino unutar društvenog tkanja i mreže života. Veštičja religija shvata da smo svi međuzavisni, a čak i najpohlepniji član »ja generacije« mora na kraju da služi životnoj sili, barem kao kompost.

Žrtvovanog Boga predstavljao je »sveti kralj« ili sveštenik, a povremeno i ratni vođa klana. Nakon što je Fraser napisao »Zlatnu granu«, klasično delo s područja folklora i antropologije prvi put štampano 1900. godine, autori o »primitivnim religijama«, naročito oni orjentisani prema Boginji, generalno su prihvatili njegovu tezu da je ljudska žrtva bitna i uobičajena institucija u matrifokalnoj kulturi. Čak i dobronamerni, senzitivni i intelektualni muškarci – uključujući Roberta Gravesa, koji je verovatno bio najveća snaga preporoda interesovanja za Boginju u ovom veku – ponavljaju mitove. Joseph Campbell, autor ciklusa knjiga »The Masks of God«, ide dotle da kaže da je »ljudska žrtva ... svugde obeležje poštovanja Boginje«. ⁴⁰

Veštičja tradicija i arheološki dokazi ne podržavaju sliku poštovanja Boginje kao krvavog i varvarskog. Mnoga paleolitička nalazišta povezana s Boginjom – Laussel, Angles-Sur-Anglin, Cogul, La Magdaleine, Malta, da navedem samo nekoliko – nemaju dokaza o ljudskim žrtvama. U neolitičkom Catal Hüyük, jednom od najstarijih (oko 6500-5700. g. p. n. e.) i najočitije matrijarhalnih iskopanih nalazišta, mnoga svetilišta ukrašena figurama Boginje Majke i njenog sina ljubavnika

ne pokazuju žrtvovanje niti ljudi niti životinja; nema oltara, nema tragova krvi niti skladišta za kosti. Tako ni Boginjini hramovi na Malti i Sardiniji, grobni prolazi i kameni krugovi megalitskih graditelja, niti iskopana nalazišta na Kritu ne pokazuju dokaz da su ljudi ikada bili ritualno ubijani. Tamo gde je ljudska žrtva jasno vidljiva – na primer, Royal Tombs sumerskog grada Ura, gde je ceo dvor sledio kralja u smrt – radi se o kulturama koje su već napravile prelaz u patrijarhat.

Rekonstrukcija kulture iz zakopanih kostiju i ostataka je, naravno, teška; rekonstrukcija iz preživelih narodnih običaja, što Frazer često pokušava, može biti pogrešna. Ako seljaci pale lutke od žita u žrtvenoj vatri, to nužno ne znači da su nekada palili živog čoveka. Mlađem jastvu je lutka od žita savršeno dovoljan simbol žrtvovanja; nije potrebna živa žrtva.

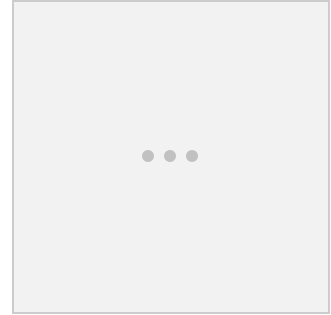
Istorijski dokazi o matrifokalnim kulturama najčešće potiču od njihovih neprijatelja i osvajača, koji će rado ostaviti negativnu sliku religijskih običaja svojih neprijatelja. Da je naše znanje o srednjovekovnom judaizmu ograničeno na istorijske dokaze katoličkih sveštenika, morali bismo da zaključimo da je hrišćanska krv bila potrebna za pečenje ritualnog macesa*. Danas ovu fikciju vidimo kao laž, ali blaćenje matrifokalnih religija duboko je ukorenjeno u religiju i mitologiju, i često ga je teško prepoznati. Na primer, smatralo se da grčki mit o Tezeju i minotauru predstavlja kritsko žrtvovanje zarobljenika njihovom Bogu-biku. Ali freske iskopane u Palati na Minosu, umesto toga otkrivaju praksu preskakanja bika; nesumnjivo opasnog sporta, ali koji se teško može nazvati ljudskom žrtvom više nego njegov naslednik, korida.

Usmena predaja vilinske tradicije kažu da je u davnim vremenima sveti kralj ili sveštenik vladao devet meseci, nakon čega je prolazio ritualnu smrt, abdicirao i pridruživao se Veću starijih. Ritualna simulirana smrt može da bude poreklo mnogih narodnih običaja koji uključuju simboličke žrtve. Kralj je mogao da se u vremenima velikih potreba i nedaća, ako je njegovo unutrašnje biće nalagalo, žrtvuje. Voljnost odricanja od sopstvene egzistencije u službi naroda bio je istinski test kraljevanja, a taj je zahtev smanjivao privlačnost moći iskvarenim i sebičnim ljudima. Kraljevstvo prvobitno nije bilo mogućnost bogaćenja niti sakupljanja robova; bilo je ritualna, mistična identifikacija sa silama života i smrti.

Žene u veštičarstvu nikad nisu bile žrtvovane. One su mesečno krvarile i svakom trudnoćom i porođajem reskirale smrt u službi životne sile. Stoga su njihova tela bila sveta i nisu povređivana.

Na nesreću, novine, filmovi i televizija danas naglašavaju povezanost veštičje i Boginjine religije sa strahom i ljudskom žrtvom. Svaki ubica nalik Mansonu nazvan je »veščem«. Psihopati tvrde da u sramotnim ritualima praktikuju veštičja umeća i ponekad mogu lakoverne ljude navesti da im poveruju. Veštičja religija možda nema univerzalna učenja ili liturgiju, ali u nekom smislu postoji jednoglasnost. Nijedna istinska veštica danas ne primenjuje ljudsku žrtvu, mučenje, niti bilo kakvo ritualno ubistvo. Oni koji to čine nisu veštice nego psihopati.

Veštičji pogled na svet, iznad svega, poštuje život. Kosmos je polarizovano polje sila koje su neprestano u procesu vrtloženja u oblike i njihova razlaganja u čistu energiju. Polarnost, koju nazivamo Bogom ili Boginjom, stvara ciklus koji je osnova kretanja zvezda i promene godišnjih doba, sklada prirode i evolucije u ljudskom životu. Mi poimamo međuigru sila na dva osnovna načina – holistički, intuitivni »zvezdano-svetlosni« način desne hemsifere i nesvesnog; i linearni, analitički, svesni model leve hemisfere. Komunikacija između svesnog i nesvesnog, između Jastva koje govori i Mlađeg jastva, i između Jastva koje govori i Dubokog jastva tj. duha, zavisi od otvorenosti prema oba oblika svesti. Verbalni koncepti moraju se prevesti u simbole i slike; nesvesne slike moraju se osvestiti. Kroz otvorenu komunikaciju možemo se podesiti prema prirodnim ciklusima, prema prvobitnom ekstatičnom jedinstvu koje je sila stvaranja. To podešavanje zahteva žrtvu, voljnost za promenu, napuštanje statičnog mesta u ciklusu i nastavljanje dalje. Ali žrtva nije patnja, a život je u svim svojim aspektima, svetlim i tamnim, rastućim i propadajućim, veliki dar. U svetu u kojem večno menjajući, erotski ples Boga i Boginje blistajući isprepliće sve živo, mi koji koračamo u njegovom ritmu ushićeni smo čudom i tajnom postojanja.

Između svetova

MLAD MESEC

»Noćas smo se sastali u iznajmljenom skladištu. Dugo smo samo pričali – o strahovima i sumnjama u magiju i nas same: da nije stvarna, da jeste stvarna, da će prestati, da je to ego-trip, da smo ludi, da u stvari želimo moć, da ćemo izgubiti smisao za humor i uobraziti se, da je ne shvatamo ozbiljno, da neće delovati, da će delovati...

U jednom trenutku uhvatili smo se za ruke i počeli usklađeno da dišemo. Shvatili smo da je krug uspostavljen. Poslali smo uokolo ulje za pomazanje i poljubili se. Neko je počeo tiho da mrmlja, a Pat je počela da bubnja u ritmu. Pevali smo, mešajući glasove i melodije, kao da izgovaramo različite reči:

Izida... Astarta... Ištar

Zora i tama... zora i tama...

Mee-seec, mlad Mee-seec...

Prospi po nama svoju svetlost i sjaj...

Blistaj! Blistaj! Blistaj! Blistaj! Blistaj!

(...)